

11.03.2024

6-А

Історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Сармати на території України.

Мета: визначити зв'язок античної цивілізації зі спільнотами на українських теренах; охарактеризувати спосіб життя, заняття, вірування сарматських племен; визначити культурні взаємозв'язки давніх греків та місцевого населення; розвивати вміння систематизувати історичний матеріал, аналізувати документи; сприяти патріотичному вихованню учнів.

Актуалізація опорних знань

Охарактеризуйте племена скіфів за планом:

- *Час існування на території України
- *Населення
- *Територія, яку займали
- *Основні заняття
- *Суспільне життя
- *З ким воювали

Синтез думок: поясніть поняття й терміни

Мотивація навчальної діяльності

Вивчення нового матеріалу

Робота з поняттями (згадайте)

Кочівництво – це форма господарювання й побуту, в основі якої лежить скотарство із сезонним переміщенням худоби й населення. Річ у тім, що великі стада чи отари швидко поїдають траву, тому кочівники змушені переганяти їх з одного пасовища на інше. Лише на певний час вони зупинялися в місцях, багатих на траву та воду. Найкраще для кочівництва підходили степи.

Сарматські племена (роксолани, язиги, алани й ін.)
домінували на території України з III ст. до н. е. по III ст. н. е.

Численні племена, споріднені із скіфами, прийшли на територію України в III ст. до н.е. із Задоння і Північного Кавказу і увійшли в історію під загальною назвою **сарматів**.

Свою назву вони отримали від того, що завжди були підперезані (тобто озброєні) мечем – а звучить це в праіранській мові “Авести” як “saormant”.

Сарматські племена панували на території України з III ст. до н. е. по III ст. н. е. Прийшли вони з південно-уральських степів, облаштувалися на північному сході від скіфів. Сармати - Греки та римляни називали сарматами або сірматами кочові племена, які запанували в українських степах у III ст. до н.е. На думку лінгвістів, слово «сармат» походить від давньоіранського слова «саоромант», що означає – «підперезаний мечем». Сармати вважаються спорідненим зі скіфами народом: «савромати розмовляють скіфською мовою, але з давніх часів перекрученою» (Геродот).

Робота з картою:
визначимо територію
розселення сарматів

Античні автори завжди підкреслювали войовничість сарматів. У мирний час вони поділяли зони впливу й учиняли набіги на праслов'янські села, на землі понтійського царя Мітрідата, на античні поліси (Ольвію, Тіру, Ніконій). Із сарматами вела постійні війни Римська імперія.

Зовнішньо сармати дещо нагадували скіфів. Ось, наприклад, як описував аланів сучасник: "Вони високі на зріст, вродливі і світловолосі, а лють в їх очах вселяє жах".

У сарматів усі чоловіки були воїнами. Основу війська складала легка кавалерія, озброєна луками, списами та клинковою зброєю.

З II ст. до н. е. у сарматів фіксуються загони катафрактаріїв — кіннота, озброєна довгими списами та захищена, часом разом із кіньми, важким захисним обладунком.

Основою суспільного устрою сарматів була родова община, утворена групою споріднених сімей. Жили сармати табором, у наметах, які взимку утеплювали

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей
https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Робота з візуальними джерелами

Це був народ кочовий
— залишалися вони на
одному місці доти,
допоки худоба не
з'їдала траву. Ховаючи
померлих, вони клали
поруч із ними речі,
якими ті користувалися
за життя: чоловікам —
зброю, кубки з вином;
жінкам — прикраси,
дзеркальця, голки.

Уміли добувати й обробляти метали.

Сармати досить активно торгували шкірами, виробами ремісників. Але головний прибуток отримували від продажу рабів у різні країни світу.

У релігійних поглядах сарматів панівними були культу

Сонця

Вогню

Згодом вони перейняли від скіфів традицію поклоніння мечу.

Оскільки невід'ємною частиною життя цих кочівників була тварина, це позначилося на їхній культурі. Сарматські золоті й срібні вироби виконані в так званому звіриному стилі.

Особливістю сарматського соціального устрою було високе становище в суспільстві жінок.

Сарматські жінки не лише підтримували лад у господарстві й виховували дітей.

**Як ви вважаєте,
чим ще вони
займалися?**

Помпоній Мела писав про сарматів: «Плем'я войовниче, вільне, непокірне і до того жорстоке і люте, що навіть жінки беруть участь у війнах нарівні з чоловіками».

Сарматки були воїнами нарівні з чоловіками. В могилу померлої жінки, навіть дівчинки, крім прикрас, клали зброю. А родинні поховання формувалися навколо могили жінки, яку вважали праматір'ю.

Також грецький історик зазначав, що їхні жінки «їздять верхи на полювання з чоловіками і без них, виходять на війну і носять однаковий з чоловіками одяг... жодна дівчина не виходить заміж, поки не вб'є ворога»

Майже 600 років сармати наводили жах на античний світ, але у III ст. н. е. їхньому володарюванню в українських степах настав кінець.

Спершу нищівного удару їм завдали готи — германські племена, які просунулися з Північного Заходу, а в другій пол. IV ст. н. е. їх добили гуни — нові кочівники, що з'явилися у степовій Україні з Центральної Азії.

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Історичний диктант

- 1) Коли розпочалась залізна доба? (І тис. до н.е.)
- 2) Які найперші племена Північного Причорномор'я відомі? (Кіммерійці)
- 3) Чим займалися кіммерійці? (Скотарством)
- 4) Який спосіб життя вели кіммерійці? (Кочовий)
- 5) Хто витіснив кіммерійців зі степів Північного Причорномор'я? (Скіфи)
- 6) Який стиль у прикрасах був притаманний скіфському мистецтву? (Звіриний)
- 7) За часів правління якого царя Скіфія набула найбільшої могутності? (Атея)
- 8) Хто витіснив скіфів із Північного Причорномор'я? (Сармати)
- 9) Нагрудна прикраса, ознака влади у скіфів? (Пектораль)
- 10) Що в перекладі означає слово «савромати»? («Оперезані мечем»)

Перегляньте відео: <https://youtu.be/2fN7ogawWxo?si=y-RxtFwyVC0dVAjd>

Домашнє завдання:

- Прочитати §42.
- Заповнити таблицю за зразком на стор. 186 (сармати).
- Повторити тему: Мінойська цивілізація.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!